

Akademia Sztuki w Szczecinie
Wydział Grafiki
Katedra Grafiki Projektowej
Pracownia Typografii

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Więcierzewskiej zatytułowanej: „Prezentacja autorskiej metody projektowania identyfikacji wizualnej dla małych firm” przygotowana pod opieką promotorską Pani dr hab. Moniki Krygier, prof. ASP; sporządzona w związku ze wszczęciem przez Radę Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi postępowania o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne; procedowanego przez Radę ds. Stopni ASP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi

Pismem przewodnim, z dnia 19 lipca 2021 roku, zostałem poinformowany przez Przewodniczącą Rady ds. Stopni Panią dr hab. Małgorzatę Dobrzyniecką-Kojder, prof. ASP w Łodzi, iż dnia 8 lipca 2021 (w oparciu o uchwałę numer 38/2021 Rady ds. Stopni ASP im Wł. Strzemińskiego w Łodzi) zostałem powołany jako recenzent rozprawy doktorskiej Pani Aleksandry Więcierzewskiej, której przewód doktorski został wszczęty w dniu 28 listopada 2018 r. przez Radę Wydziału Grafiki i Malarstwa ASP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi.

PODSTAWY PRAWNE:

1. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261).
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30.08.2018 r. poz. 1669 z późn. zm.)

SYLWETKA DOKTORANTKI

Pani magister Aleksandra Więcierzewska jest absolwentką Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, gdzie w 2015 roku ukończyła Wydział Grafiki i Malarstwa broniąc pracę dyplomową w Pracowni Projektowania Plakatu prowadzonej przez Pana prof. Mariusza Łukawskiego. Doktorantka specjalizuje się w projektowaniu graficznym ze szczególnym uwzględnieniem takich obszarów jak projektowanie znaków i identyfikacji graficznych, web design, projektowanie interfejsów na potrzeby aplikacji mobilnych i doświadczeń użytkownika (User Interface i User Experience). Pani Aleksandra Więcierzewska w 2014 roku (w ramach programu Erasmus) zrealizowała semestr zajęć w irlandzkim National College of Art and Design w Dublinie. Po ukończeniu studiów Doktorantka odbyła m.in. trzymiesięczny staż w Dika Estudio w Hiszpanii, zdobywała doświadczenie w kilku studiach projektowych, jak np. Halo Graphics, Cushman & Wakefield PL czy InHouse Graphic Studio a także w działach marketingu firm, których profil nie zawsze związany był z komunikacją wizualną; realizując się jednak najczęściej stricte w zakresie projektowania graficznego.

Z dostarczonej do recenzji dokumentacji wynika, że Doktorantka miała dotychczas możliwość realizować się projektując zarówno dla niewielkich lokalnych firm jak i poważnych podmiotów działających na rynku globalnym.

Pani Aleksandra Więcierzewska projektuje przede wszystkim znaki graficzne, plakaty, logotypy, systemy identyfikacji graficznej, strony internetowe, ilustracje jak również interfejsy użytkownika na potrzeby aplikacji mobilnych. W portfolio Doktorantki można znaleźć także pojedyncze przykłady współautorskich projektów z zakresu małych form architektury i architektury wnętrz. Pani Aleksandra zajmuje się zarówno projektowaniem grafiki użytkowej jak i rysunkiem, który – jak przyznaje – traktuje jako swoistą medytację. Doktorantka była do tej pory uczestniczką kilku wystaw zbiorowych o charakterze lokalnym, związanych przede wszystkim z zakresem Środowiskowych Studiów Doktoranckich na ASP w Łodzi jak również jest autorką jednej wystawy indywidualnej rysunku pt. „Pejzaże linearne” w Gminnym Centrum Kultury, Łajski w 2018 r.

Artystka prezentowała także swoje prace m.in. w ramach Otwartych Wystaw w Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi (w 2012 i 2018 roku), w ramach wystaw z cyklu Wspólna Przestrzeń w Galerii ASP przy ul. Piotrkowskiej (w 2017 i 2018 roku), na kilku wystawach plakatu; m.in. w Łęczycy i w łódzkiej Manufakturze (w 2015 r.), jak również na wystawie rysunku w Galerii Kobro czy podczas wystawy instalacji z Pracowni Kompozycji prowadzonej przez Panią prof. Danutę Wieczorek w Bibliotece ASP w Łodzi.

Bez wątpienia jednym z najbardziej spektakularnych jak do tej pory osiągnięć Doktorantki jest kwalifikacja w 2018 roku kilku rysunków autorstwa Pani Aleksandry do wystawy finalistów OSTEN Biennial of Drawing w Skopie, jak również włączenie wspomnianych prac do zbiorów jednego z organizatorów macedońskiego biennale rysunku.

Z dostarczonych do recenzji materiałów wynika, iż Doktorantka niejednokrotnie angażuje się w rozmaite projekty w ramach wolontariatu, opracowując projekty graficzne dla przykładu na potrzeby fundacji w czynie całkowicie społecznym. W tym sensie postawa Doktorantki zasługuje na uznanie.

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Tematyka rozprawy doktorskiej Pani Aleksandry Więcierzewskiej pozycjonuje się w obszarze metodyki projektowania graficznego. Na przykładzie projektowania systemów identyfikacji graficznej porusza problemy z pogranicza edukacji wizualnej, prakseologii, komunikacji wizualnej, metodyki procesów projektowych, warsztatów twórczych i projektowania graficznego.

Doktorantka prowadzi badania dotyczące środowiska grafików–projektantów, ich zleceniodawców jak również odbiorców projektowanych komunikatów wizualnych. Bada przede wszystkim potrzeby zleceniodawców, analizuje i systematyzuje pozyskane informacje wynikające z relacji zleceniodawca – projektant.

Pani Aleksandra Więcierzewska mając świadomość poziomu wyjściowego większości komunikatów wizualnych w otaczającej Doktorantkę przestrzeni miejskiej, które analizuje w ramach swoich badań, dostrzega potrzebę edukacji i podnoszenia świadomości klientów w zakresie związanym z tożsamością wizualną i identyfikacją graficzną małych firm.

Doktorantka proponuje (a raczej porządkuje) sprawdzone metody projektowania pod autorską nazwą LOGO WARSZTAT. Proponowana metoda łączy w sobie zarówno tradycyjne jak i nieco bardziej innowacyjne elementy powszechnie znanych i praktykowanych w branży graficznej wybranych etapów poprzedzających zwykle prace projektowe; takie jak research, praca na tzw.

briefach, brainstorming (burza mózgów), analiza konkurencji, mindmapping czyli tworzenie map myśli, moodboardów, szkice koncepcyjne, design thinking, metodę warsztatową czy pracę w zespole. Autorka mając pełną świadomość tego, że poruszony problem nie stanowi odkrycia w dziedzinie projektowania graficznego; podkreśla, że to co wyróżnia jej podejście do procesu projektowania to położenie szczególnego nacisku na współpracę z klientem, czyniąc go aktywnym uczestnikiem procesu twórczego. Przedmiotowa rozprawa posiada zatem właściwości porządkujące wiedzę z zakresu metodyki projektowania graficznego jak również aspiracje o charakterze edukacyjnym. Mowa tu o elementarnej edukacji przede wszystkim zleceniodawców, jak również młodych grafików–projektantów, którzy stawiają swoje pierwsze kroki na rynku projektowania graficznego. Ambicje Doktorantki, które nawiasem mówiąc wydają się być znamienne dla stosunkowo młodych twórców, zasługują na pochwałę. Edukacja zleceniodawców przez projektantów wydaje się być niezbędnym priorytetem, który warunkuje konstruktywną dyskusję na linii zleceniodawca – projektant.

Proponowana przez Doktorantkę metoda LOGO WARSZTAT stanowi w moim odczuciu selekcję powszechnie znanych jak również szeroko praktykowanych w branży projektowania graficznego metod i narzędzi wspierających procesy projektowe. Na uwagę zasługuje fakt, iż Doktorantka zadała sobie trud usystematyzowania wiedzy w zwartej formie wielostronicowej. Bez wątplenia proponowana metoda warsztatowa sprzyja komunikacji z klientem i podnosi jakość współpracy.

Pani Aleksandra Więcierzewska koncentruje się w swoich badaniach na mikroprzedsiębiorstwach działających na lokalnym rynku w średniej wielkości rodzinnym mieście Doktorantki zlokalizowanym w województwie mazowieckim.

Główną inspiracją do podjęcia tego obszaru badań były przede wszystkim obserwacje lokalnego środowiska, które otacza Doktorantkę, w którym się realizuje i za które czuje odpowiedzialność jako projektantka.

Do osiągnięcia celów badawczych Doktorantka wykorzystwała zarówno metody ilościowe (ankiety) jak i jakościowe (m.in. indywidualne, pogłębione wywiady i rozmowy z lokalnymi przedsiębiorcami).

Nadrzędnym celem pracy doktorskiej Pani Aleksandry Więcierzewskiej jest standaryzacja procesu projektowania, podnoszenie świadomości zleceniodawców w zakresie roli identyfikacji graficznej w kreowaniu tożsamości wizualnej mikroprzedsiębiorstwa, precyzyjne określenie wizji i potrzeb zamawiającego, jak również położenie nacisku na zaangażowanie zlecającego w proces projektowania.

LOGO WARSZTAT to metoda projektowania identyfikacji wizualnej bazująca na metodyce warsztatowej wykreowana z myślą o małych lokalnych działalnościach. Proponowana przez Doktorantkę technika zakłada działania warsztatowe angażujące zamawiającego w proces, który każdorazowo powinien poprzedzać prace projektowe. Celem takiego działania w założeniu Doktorantki jest dostosowanie projektu do potrzeb danej firmy jak również edukacja zleceniodawcy w zakresie tego jak należy postąpić się elementami identyfikacji aby jak najlepiej służyła ona celom wizerunkowym.

Pani Więcierzewska wykorzystując powszechnie znane i dostępne w środowiskach projektowych metody wspierające procesy projektowe, w ramach metody LOGO WARSZTAT angażuje swoich klientów do współpracy zespołowej o charakterze warsztatowym i organizuje dyscyplinę czasu pracy jak również postępów w pracy nad projektem poprzez zaplanowanie poszczególnych etapów na kolejne dni tygodnia. I tak; w poniedziałek zaprasza do głębszej refleksji nad własną marką, we wtorek proponuje wnikliwą analizę konkurencji, w środę wspiera klienta w tworzeniu mapy myśli a następnie w czwartek w kreacji moodboardu, w piątek natomiast powstają szkice koncepcyjne.

Część praktyczną pracy doktorskiej Pani Aleksandry Więcierzewskiej stanowią trzy skromne opracowania podstawowych elementów identyfikacji graficznej dla lokalnych podmiotów przygotowane we współpracy z klientami w oparciu o metodę LOGO WARSZTAT. Powstałe projekty graficzne dla lokalnego Gabinetu Weterynaryjnego, sklepu z odzieżą dla kobiet „Babski Świat” i salonu fryzjerskiego KAMELEON mają charakter stricte komercyjny, są wypadkową współpracy ze zleceniodawcą i zaprezentowane zostały w dysertacji w formie studium przypadków.

Doktorantka stworzyła także swoisty elementarz – kompendium wiedzy na temat projektowania identyfikacji wizualnej dla osób, które nie są związane z branżą projektowania graficznego.

W moim odczuciu istotnym elementem części praktycznej przedmiotowej rozprawy doktorskiej jest opracowanie graficzne layoutu kompendium LOGO WARSZTAT połączonego z zeszytem ćwiczeń. Publikacja ma charakter zinu i została wydana własnym sumptem przez Doktorantkę. Na uwagę zasługuje fakt, że kompendium LOGO WARSZTAT powstało w duchu DIY (design-it-yourself), zostało wydrukowane w domowych warunkach i własnoręcznie zszyte przez Panią Aleksandrę. Dodatkową wartość wnosi informacja o unikatowym numerze egzemplarza kompendium – podobnie jak ma to miejsce w przypadku numerowania unikatowych odbitek prac graficznych w tradycyjnych technikach drukarskich.

Egzemplarz kompendium, który otrzymałem do recenzji (1 z 5) ma wymiary 14x20 cm i zaprojektowany został w orientacji wertykalnej. Sposób własnoręcznej oprawy introligatorskiej przypomina metodę szwajcarską, co zapewnia bardzo dobrą otwieralność prototypu. Po otwarciu pierwszej strony okładki grzbiet publikacji pozostaje otwarty a środki zostały zintegrowane z okładką poprzez klejenie wkładu wyłącznie z trzecią stroną okładki.

Na okładce zastosowany został podwójnej grubości matowy papier firmy Antalis, Curious Matter Desiree 270 g/m² i Curious Matter Adrion Blue o gramaturze 270 g/m² zaś środki wydrukowane zostały na papierze Antalis Conqueror CX22 o gramaturze 100 g/m². Layout publikacji jest czysty, klarowny i przejrzysty. Wewnątrz publikacji dominują syntetyczne formy geometryczne, elementy linearne, punkty i ograniczona kolorystyka, która za wyjątkiem kilku ilustracji zredukowana została do dwóch kolorów zastosowanych na okładce, uzupełnionych o czerń, która występuje przede wszystkim w tekście ciągłym i paginacji. Układ stosunkowo dużych marginesów jest symetryczny. Szata graficzna wydawnictwa jest zdyscyplinowana, atrakcyjna dla oka i przyjazna w odbiorze.

Layout kompendium organizują czytelne nagłówki pierwszego i drugiego stopnia z prawidłowo skorygowanym światłem międzyliterowym jak również oszczędne w formie geometryczne ilustracje i infografiki.

Mój niedosyt rodzi jedynie jakość składu typograficznego dla tekstu ciągłego (chlebowego), w którym występują liczne korytarze. Autorka złożyła całą treść kompendium bez dzielenia wyrazów, co przy jednoczesnej decyzji dot. zastosowania justowania pełnego (z ostatnim wierszem wyrównanym do lewej) jest prawdopodobną przyczyną zbyt dużych różnic w światłach międzywyrazowych jak również wspomnianych wyżej trudnych do przeoczenia korytarzy w sąsiadujących wierszach. Publikacja została złożona z zastosowaniem kilku odmian jednoelementowego, bezszeryfowego kroju pisma z rodziny Soleil autorstwa Wolfganga Homola. Krój ten jest geometryczny, przejrzysty i nowoczesny. Zastosowanie w projekcie kroju pisma Soleil, który ma dość dużą wysokość „x” zagwarantowało jego bardzo dobrą czytelność w drobnych podpisach, żywej paginie i paginacji.

Moją uwagę zwróciła interesująca forma typogeometryczna na rewersie strony działowej (na str. 16 kompendium), która poprzez zastosowanie kombinacji zaledwie kilku najprostszycy figur geometrycznych skutecznie komunikuje zapowiadaną treść.

Publikacja zawiera m.in. informacje wprowadzające zleceniodawcę w problematykę związaną z komunikacją i identyfikacją wizualną jak również metodą pracy proponowaną przez Doktorantkę, aspekty techniczne, technologiczne i prawne, definicje podstawowych pojęć a także informacje dot. różnic między elementarnymi pojęciami, zaplanowane przez Doktorantkę ćwiczenia, tygodniowy schemat pracy, wykaz niezbędnych do pracy materiałów, pytania pomocnicze, przykłady realizacji, jak również przestrzeń na własne notatki, szkice i wnioski.

Autorka skutecznie przeprowadza odbiorcę kompendium przez poszczególne etapy metody projektowej LOGO WARSZTAT.

Publikację zamyka informacja odsyłająca czytelnika do rekomendowanych przez Doktorantkę linków. Ważnym elementem opracowania są informacje dot. aspektów prawnych, które nie zostały pominięte w publikacji. Czytelnik może dowiedzieć się z kompendium m.in. jakie rozróżniamy rodzaje umów czy licencji dot. używania fontów jak również obrazów pobranych np. z banków zdjęć.

Treści zawarte w publikacji zostały starannie wyselekcjonowane, skondensowane do niezbędnego minimum i dostosowane do grupy docelowej.

Do kompendium została dołączona zintegrowana, spójna z layoutem książki zakładka i dwa ołówki.

Liczne błędy literowe występujące zarówno w części teoretycznej rozprawy Pani Aleksandry Więcierzewskiej jak i w projekcie prototypu kompendium LOGO WARSZTAT, pozostają w mojej ocenie bez istotnego wpływu na pozytywny odbiór całości.

Opracowanie merytoryczne jak również projekt graficzny kompendium autorstwa Doktorantki dają obraz projektantki dojrzałej i doświadczonej, o bardzo dobrym wyczuciu elementów takich jak kompozycja, proporcje, hierarchia ważności informacji, czytelność, użyteczność, światło (oddech), dyscyplina czy porządek w projekcie graficznym.

Kompendium wiedzy na temat projektowania identyfikacji wizualnej dla małych firm zostało przez Doktorantkę zaprojektowane i zrealizowane zarówno w tradycyjnej analogowej formie wielostronicowej jak i w wersji elektronicznej w postaci responsywnej strony internetowej na potrzeby dynamicznych mediów, która dostępna jest w wersji online pod adresem: www.logowarsztat.pl.

W moim odczuciu problematyka poruszona w pracy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Więcierzewskiej warta jest szczególnej uwagi. Wprawdzie przedmiotowa rozprawa nie nosi znamion novum w dziedzinie projektowania graficznego; jednak stanowi istotny element w toczącej się dyskusji dot. konieczności włączania zleceniodawców (na różnych etapach) w procesy projektowe. Metoda warsztatowa LOGO WARSZTAT proponowana przez Panią mgr Aleksandrę Więcierzewską oprócz wymiernych korzyści o charakterze edukacyjnym bez wątpienia przyczynia się do usprawnienia współpracy grafika–projektanta ze zleceniodawcą.

Dodatkową wartością wydaje się przeniesienie części odpowiedzialności za projekt na klienta, co z pewnością korzystnie wpływa na proces decyzyjny a tym samym na akceptację projektu przez zamawiającego. Zaangażowany zleceniodawca, będąc aktywnym uczestnikiem procesu projektowego z pewnością czuje się w większym stopniu współodpowiedzialny za projekt.

Doświadczenie lektury kompendium LOGO WARSZTAT stworzonego przez Panią Aleksandrę Więcierzewską może przywołać na myśl dobrze opracowany „kwestionariusz”, w tym przypadku zaprojektowany w atrakcyjnej formie wielostronicowej, którego celem jest pozyskiwanie przez grafików–projektantów kluczowych informacji od swoich zleceniodawców.

Kompendium LOGO WARSZTAT można zatem postrzegać jako przydatne narzędzie wspierające proces tzw. „briefowania” czyli organizacji informacji niezbędnych do rozpoczęcia prac projektowych.

Na pochwałę zasługuje fakt, że Pani mgr Aleksandra Więcierzewska stara się implementować dobre praktyki z branży projektowej i adaptować je dla potrzeb współpracy w szczególności początkujących grafików–projektantów z niewielkimi zleceniodawcami, stawiając sobie przy tym za cel edukację klientów. Bez wątplenia tego typu działanie usprawnia współpracę na linii zleceniodawca – projektant i przybliżając do profesjonalizmu istotnie wpływa nie tylko na jakość współpracy ale także na formę identyfikacji wizualnej, jak również współodpowiedzialność podmiotu zamawiającego za losy projektu.

KONKLUZJA

Biorąc pod uwagę wartość merytoryczną rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Więcierzewskiej, jej aspiracje o charakterze badawczym jak również przydatność opracowanego przez Doktorantkę kompendium wiedzy na temat projektowania identyfikacji wizualnej dla małych firm, stwierdzam, że przygotowana przez Panią Aleksandrę Więcierzewską rozprawa doktorska spełnia wymogi ustawowe określone w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 poz. 261)* z późniejszymi zmianami.

W związku z powyższym popieram wniosek skierowany do Wysokiej Rady ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o przyznanie Pani magister Aleksandrze Więcierzewskiej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Michał Kacperczyk, prof. AS